

Ellenzéki esélyek a budai kerületekben

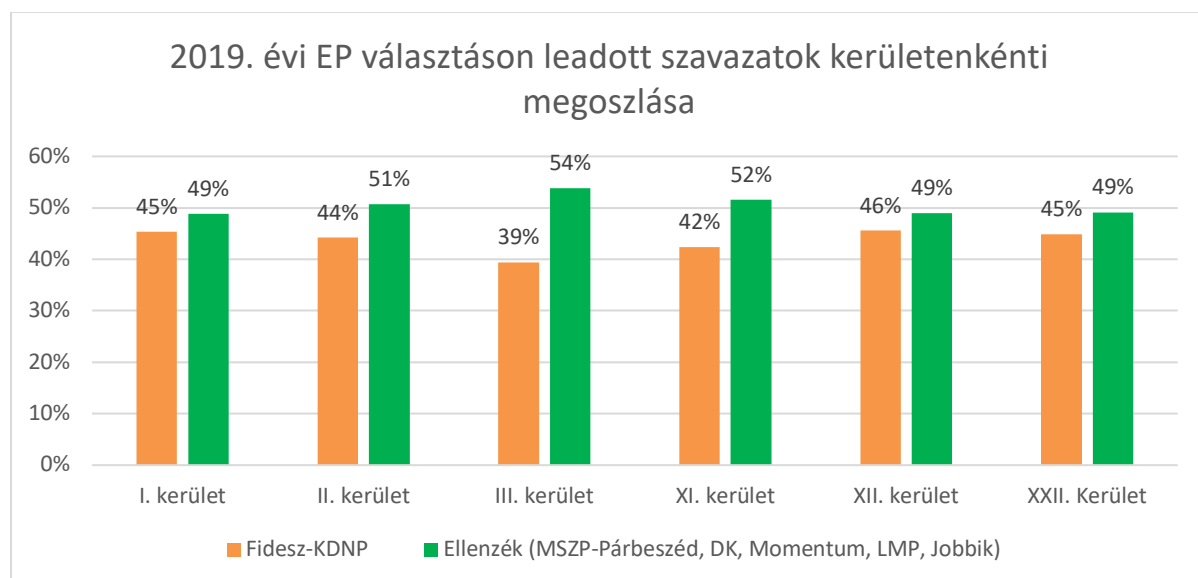
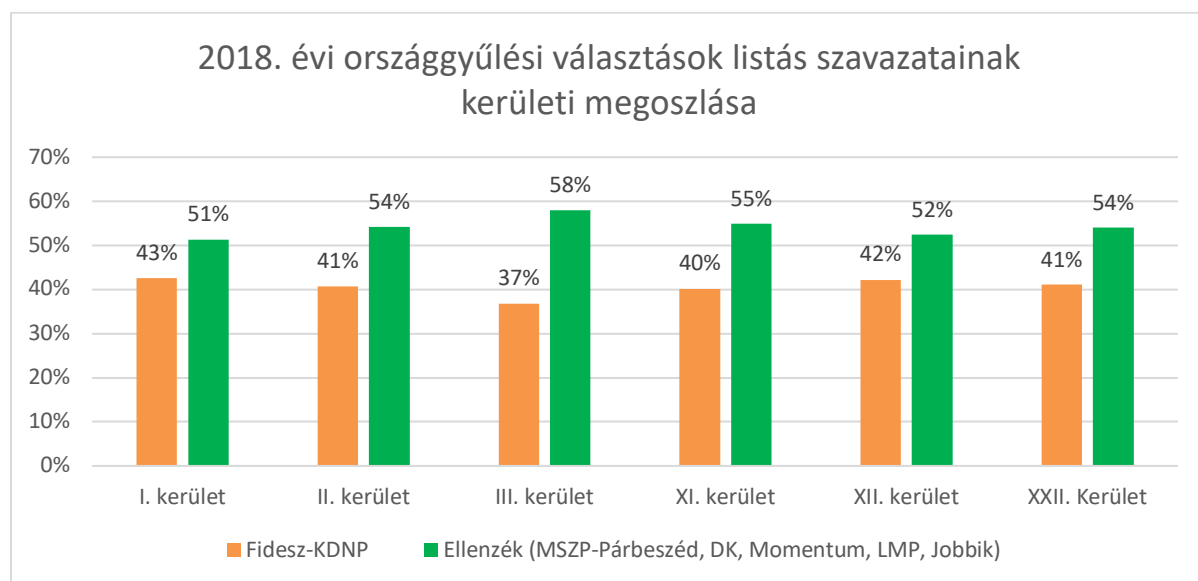
A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

A Republikon Intézet az alábbi elemzésben a budai kerületek polgármester-választásait mutatja be, vizsgálja a kormánypárti és az ellenzéki jelöltek esélyeit. A budai kerületek – különösen a hegyvidéki rész (II. és XII. kerület) és a Várnegyed (I. kerület) – hagyományosan fideszes fellegvárként vannak számon tartva a közéletben, azonban az elmúlt évek választási eredményeit vizsgálva, valamint a polgármester-jelölti kampányokat figyelve mégsem tekinthetők lefutottnak ezek a polgármesteri versenyek. Természetesen a hat budai kerület nem alkot homogén masszát: lakosságuk más-más szociodemográfiai jellemzőkkel bír, eltérő mérettel és politikai hagyományokkal rendelkeznek. Az önkormányzati választásokat tekintve mégis fontos közös vonások figyelhetők meg. Minden vizsgált kerületről elmondható, hogy legalább 2010 óta kormánypárti vezetésű, a XXII. kerület kivételével mindenhol több ciklus óta regnáló polgármesterek irányítják, továbbá mindenhol az inkumbens polgármesterek indulnak újra, akik népszerűsége meghaladhatja a Fidesz-KDNP adott kerületi támogatottságát. Ahogy sok más kerületben és településen is, úgy ebben a hat kerületben is öt párt – az MSZP, a DK, a Momentum, a Párbeszéd és az LMP – jelölésével indulnak az ellenzéki jelöltek, akiket a Jobbik is támogat.

Az elemzésben a 2014-es önkormányzati választások, a 2018-as országgyűlési választások, valamint a 2019-es európai parlamenti választás eredményei alapján vizsgáljuk, hogyan alakult az ellenzék és a kormánypártok támogatottsága a kerületekben. Mivel az ellenzéki jelöltek mögött hat párt áll, támogatottságuk alapjául az őket támogató, az előző választásokon még külön induló pártok együttes népszerűsége szolgál. Fontos megjegyezni, hogy bár egy elemzés keretein belül ezen számok együttes vizsgálata stabil alapot ad, a valóságban nem feltétlenül így működnek ezek a tényezők, a választók eltérő magatartást tanúsíthatnak az urnáknál, egyes jelöltek integrációs képessége eltérő lehet. Az ellenzéki pártok közötti átjárhatóságára azonban jó indikátor a 2018-as választásokon tapasztalt átszavazási hajlandóság, ami egy adott párt egyéni választókerületben elért listás és egyéni jelöltre kapott szavazatarányának összehasonlításával jól látható. 2018 áprilisában, amikor az említett pártok egymással is versenyeztek, Budapesten a Jobbik szavazóinak nagyjából egynegyede, az LMP és a

Momentum szavazóinak pedig kb. fele átszavazott az esélyesebbnek tartott ellenzéki jelöltre, még akkor is, ha pártja indított saját jelöltet. Azokban a választókerületekben, ahol visszalépések történtek, ott a szavazók követve pártjaik kérését, átszavaztak az előnyben részesített jelöltre. Az azóta eltelt időben ezek az ellenzéki pártok közeledtek egymáshoz, de ami még ennél is fontosabb, saját szavazóikat ezúttal a közös jelölt támogatására buzdítják, így feltételezhetjük, hogy az ellenzéki szavazók túlnyomó többsége támogatni fogja a jelölteket akkor is, ha azok nem saját pártjuk soraiból kerültek ki.

I. KERÜLET

Nagy Gábor Tamás immár 21 éve, 1998 óta vezeti az I. kerületet. 2014-ben 56 százalékos eredménnyel folytatta polgármesteri munkáját. Vele szemben öt ellenzéki jelölt indult, köztük a jelenleg is induló V. Naszályi Márta, aki a szavazatok 10 százalékát szerezte meg. A Párbeszéd politikusa a kerületben erős, beágyazott jelölt, jelenleg is tagja a képviselőtestületnek, valamint a Fővárosi Közgyűlésnek. A kerületben betöltött fontos szerepét mutatja az is, hogy a 2018-as országgyűlési választásokon is ő indult az I. kerületet magában foglaló 1. számú egyéni választókerületben az MSZP-Párbeszéd színeiben, bár ekkor (több jelölttel egyetemben) visszalépett Csárdi Antal javára.

A kerületben indul még Jakab-Novák Eszter független jelölt, aki új szereplő a politikában. Az ő feltűnése megoszthatja a szavazatokat, azonban nem valószínű, hogy érdemben befolyásolja majd a végeredményt.

Az előző választások eredményeit tekintve a következőket állapíthatjuk meg: 2014-ben Nagy Gábor Tamás 56 százalékkal nyert, ugyanakkor az ellenzék esélyeit nagyban rontotta, hogy öt önálló jelölt indult, ami tulajdonképpen egyet jelentett a kerület feladásával. A 2018-as országgyűlési választásokon ez volt a Fidesz-KDNP legerősebb kerülete (43 százalék), de többségben még itt is az ellenzék volt, ami 51 százalékot szerzett. A kerületet is magában foglaló 1-es számú egyéni választókerületben Csárdi Antal nyert (49 százalék) és az eredményekből jól látszik, hogy a javára visszalépő jelöltek pártjainak szavazói nagyon fegyelmezetten átszavaztak, de még a jobbkiosok egy része is így tett. 2019-ben az EP választáson, az I. kerületi szavazók 45 százaléka a Fidesz-KDNP-re szavazott, amivel ez volt a negyedik legsikeresebb kerület a kormánypártok számára, ugyanakkor a jelenlegi jelölt mögött felsorakozó pártok összesítve jobb eredményt értek el a Fidesz-KDNP-nél (49 százalék).

Összességében azt láthatjuk, hogy ugyan az I. kerület a Fidesz-KDNP egyik legerősebb kerülete Budapesten, az elmúlt két választás eredményei arra is rávilágítanak, hogy a kerületi lakosok többsége ellenzéki szavazó. A közösen induló ellenzékkel szemben így Nagy Gábor Tamás sikerét önmagában a kormánypárti tábor nem, a személyes népszerűség-többlete viszont biztosíthatja. Ez a személyes többlete ugyanakkor az öt

évvel ezelőtti választás óta jóeséllyel csökkent: neve számos felháborodást keltő ügygel kapcsolódott össze az elmúlt években. A legnagyobb port kavart esetek Fidesz-közeli, vagy konkrétan polgármester-közeli személyek rendkívül alacsony bérleti díjú lakáshoz való jutása volt. Mindezt egy szeptemberi Závecz kutatás eredményei is alátámasztják: a megkérdezettek 31 százaléka Nagy Gábor Tamást, 29 százalék pedig V. Naszályi Mártát támogatja. Az egyetlen ellenzéki jelölt mögötti teljes összefogás, az általuk időben és aktívan megkezdett kampány, a Fidesz kerületbeli fölényének olvadása, valamint a számos botrány mind arra engednek következtetni, hogy komoly esélye lehet V. Naszályi Mártának a polgármesteri cím elnyerésére.

II. KERÜLET

A II. kerületben szintén egy hosszú ideje, 2006 óta regnáló polgármester indul újra pozíciójáért a kormánypárt színeiben Láng Zsolt személyében. Összellenzéki jelöltként kihívója Órsi Gergely MSZP-s politikus, aki egy helyben beágyazott, a kampányát viszonylag korán megkezdő és aktívan folytató jelölt.

Láng Zsolt 2014-ben 52 százalékkal nyerte a kerületet. Ekkor hat kihívója is akadt ellenzéki oldalról, azaz az ellenzéki pártok együttműködésének hiánya itt is hamar lefutottá tette a választást. Más lesz a helyzet az idei októberi választáson, ahol független jelöltek sem bonyolítják a képet. Miközben a polgármesteri verseny kétszereplős, egyéni választókerületi szinten beleszólhat a mandátumok sorsának alakulásába az MKKP is, amely minden választókerületben indít jelöltet. Egyéni helyre vagy kompenzációs mandátumra komolyabb népszerűség-növekedés nélkül az MKKP aligha számíthat (az elmúlt két választáson 3-4 százalékos támogatottsággal rendelkeztek a kerületben), az ellenzéki szavazatok megosztása miatt mégis fontos tényező lehet.

A közös jelöltet támogató hat párt 2014-ben összesítve 47 százalékot ért el, tehát mindössze 5 százalékkal maradtak el Láng Zsolttól. Ugyan sem a 2018-as országgyűlési választásokon, sem a 2019-es európai parlamenti választáson nem volt benne a II. kerület a Fidesz-KDNP 5 legsikeresebb kerületében, mindkét esetben a budapesti átlagot meghaladó eredményt értek el. Ezzel együtt mindkét választáson abszolút többségben

voltak az ellenzéki szavazók – 2018-ban (amikor a budapesti kerületek közül itt volt a legmagasabb a részvételi arány) 54, 2019 májusában 51 százalék szavazott az Őrsi Gergelyt támogató pártok valamelyikére.

Jól látszik tehát, hogy az I. kerülethez hasonlóan, a jelenlegi polgármesternek pártja népszerűségén túl szüksége van személyes támogatottságára is a győzelemhez. Ennek kapcsán érdemes megjegyezni, hogy a korábbi választási eredmények alapján megállapítható, hogy a többi régóta regnáló budai polgármesterhez képest Láng Zsolt kisebb mértékben tud plusz szavazatokat hozni. Ezen nem segít az sem, hogy miközben az elmúlt ciklus viszonylag botránymentes volt, a kampányidőszakban a kerület több, a polgármester számára negatív következményekkel járható üggyel is bekerült a közbeszédbe: napirendre került a polgármester ingatlanának bővítésének körülménye, valamint az ellenzéki jelöltek plakátjainak rongálása, eltávolítása is.

III. KERÜLET

A III. kerületben, ahogy az előző két kerületben is, a Fidesz-KDNP jelöltje, Bús Balázs, egy több ciklus óta regnáló polgármester. A 2006 óta hivatalban lévő polgármesterrel szemben is egyetlen jelölt, a teljes ellenzéki támogatottsággal rendelkező Kiss László (MSZP) indul. Kiss régóta politizál a III. kerületben, 2014 és 2018 között a kerület egy részét magában foglaló 10. számú egyéni választókerület országgyűlési képviselője.

2014-ben Bús Balázs 53 százalékos eredménnyel lett ismét Óbuda polgármestere. A vele szemben felsorakozó több ellenzéki jelölt helyett idén egyetlen kihívója lesz, ez szorosabb végeredményt hozhat. 2018-ban az országgyűlési választások eredményeinek kerületi bontásban történő vizsgálata során azt látjuk, hogy a hat budai kerületből a III. kerületben érte el a legalacsonyabb listás eredményt a Fidesz-KDNP. 37 százalékos szavazatarányával jelentősen elmaradt az ellenzéki pártok összesített eredményétől (58 százalék). A 10. számú egyéni választókerületet 2018-ban ismét ellenzéki jelölt nyerte meg: Szabó Tímea, MSZP-Párbeszéd színekben induló jelölt, 48 százalékos eredménnyel lett képviselő. Az öt indító pártokra leadott listás szavazatok és egyéni eredménye közti

eltérés azt mutatja, hogy a taktikai szavazás ebben a választókerületben is működött: a vele szemben elinduló Jobbik és Momentum egyéni eredményei elmaradtak listás szavazataiktól. 2019-ben szintén a III. kerület volt az a budai kerület, ahol a Fidesz-KDNP a legalacsonyabb százalékot érte el. Az EP választáson a kerületben lakók mindössze 39 százaléka szavazott a Fidesz-KDNP-re, míg az ellenzék összesen 54 százalékot kapott. Az elmúlt időszak önkormányzati választási eredményei alapján Bús Balázs joggal bízhat újraválasztásában, nem utolsó szempont az sem, hogy polgármesterségét, továbbá a kampányát nem övezték nagyobb balhék. Másik oldalról viszont a 2018-as és 2019-es választások eredményei bizakodásra adhatnak okot az ellenzéki oldalon, a közös indulás új helyzetet teremt, ami alapján szorosabb végeredményre lehet számítani.

XI. KERÜLET

A XI. kerületben a többi budai kerülethez képest különlegesebb a helyzet a jelöltekkel illetően. Nem csak a 2010 óta regnáló Hoffmann Tamással szemben induló polgármester jelöltek magasabb száma miatt, hanem az ellenzéki pártok által közösen támogatott jelölt személye végett is. László Imre elsősorban orvosi, kórházigazgatói pályájáról ismert, a politikai szerepvállalása csak 2015-ben kezdődött, mikor a Demokratikus Koalíció tagja lett. A XI. kerületben található Szent Imre Kórház igazgatója volt 10 éven át. Bár kiszámíthatatlan, hogy milyen szerepet fog játszani a további három polgármester-jelölt a kerületben, nem valószínű, hogy jelentősen befolyásolják majd a szavazatok eloszlását. 2014-ben a Szociáldemokraták által jelölt, most független Görög Krisztián 1 százalék alatti eredményt ért el. Kubinyi Tamás a Mi Hazánk-MIÉP-FKgP, míg Lengyel Domokos Bernát az Állampolgárok a Centrumban Egyesület jelöltje.

2014-ben az önkormányzati választásokon Hoffmann Tamás kormánypárti politikus a szavazatok 47 százalékát elnyerve lett a kerület polgármestere. Molnár Gyula MSZP-s jelölt kis különbséggel lett második helyezett (41 százalék), ha pedig összesítve nézzük a most együttműködő pártok akkori eredményeit, az ellenzék 52 százalékos eredménnyel nyert volna. Kerületi bontásban nézve a 2018-as országgyűlési választásokat, az ellenzék itt is több listás szavazatot kapott összesítve mint a Fidesz-KDNP (40 százalék, illetve 55

százalék) és ugyanez mondható el a 2019-es EP választáson leadott szavazatokról is (Fidesz: 42 százalék, Ellenzék: 52 százalék).

A 2014-es szoros önkormányzati választási eredmény, a 2018-as országgyűlési választási és a 2019-es EP választási eredmények összesítése után látható többség, valamint a helyben ismert, jó jelölt arra enged következtetni, hogy a XI. kerületben jelentős esély mutatkozik a hat párt által támogatott ellenzéki jelölt győzelmére.

XII. KERÜLET

A XII. kerületben beszélhetünk a legnagyobb támogatottsággal rendelkező regnáló budai polgármesterről. Pokorni Zoltán, fideszes politikus, korábbi oktatási miniszter több mint 10 éve, 2006 óta áll a Hegyvidék élén. Annak ellenére, hogy ebben a kerületben kevesebb esély mutatkozik ellenzéki győzelemre, érdemes áttekinteni az elmúlt évek eseményeit. A XII. kerületben is egyetlen, az ellenzéki pártok által közösen támogatott jelölt, Élő Norbert (DK) indul a polgármesterrel szemben, aki már korábban is indult ezért a posztért. Szintén fontos tényező, hogy a tavalyi országgyűlési választásokon meglepően szoros eredmény született az idetartozó egyéni választókerületben.

2014-ben az itt vizsgált hat kerület közül a XII. kerületben született a legnagyobb arányú győzelem. Pokorni Zoltán 57 százalékos eredménnyel kezdte meg újabb polgármesteri ciklusát. 2018-ban, az országgyűlési választásokon, a vártnál jelentősen jobb eredményt értek el az ellenzéki pártok. Összesített eredményük a XII. kerületben, mely a kormánypártok második legerősebb kerülete volt, 10 százalékkal haladta meg a Fidesz-KDNP listás szavazatait (42, illetve 52 százalék). 2019-ben az EP választás idején, mikor ismét ez volt a második legerősebb kerület a Fidesz-KDNP számára, a leadott kerületi szavazatok között csak néhány százalékos eltérés látszik, azonban az ellenzéki szavazatok összesítése itt is jobb eredményt jelent a Fidesz-KDNP szavazatainak arányánál (46 és 49 százalék).

A Hegyvidék stabilan jobboldali kerület Budapesten, Pokorni Zoltán sorozatos újráváasztása is ezt mutatja. Ebben a kerületben valószínűsíthető, hogy folytatja munkáját a regnáló polgármester, ám könnyen előfordulhat, hogy az eddigieknél jelentősen szorosabb végeredmény születik.

XXII. KERÜLET

A XXII. kerület az egyetlen olyan budai kerület, ahol a regnáló polgármester csak második ciklusára készül idén ősszel, ugyanakkor a Karsay Ferenc 2014-es győzelme előtti két ciklusban is Fidesz-KDNP-s vezetés állt a kerület élén. Karsayval szemben is egyetlen jelöltet indítanak az ellenzéki pártok Havasi Gábor (Momentum) személyében. Nagyon hasonló a helyzet a XI. kerületben látottakhoz: Havasi az egészségügy területéről érkezett a politikába, jelenleg is a kerületben dolgozik mentősként. A harmadik jelölt a már 2014-ben is indult, Budafok-Tétény Baráti Körök Egyesülete által indított Iván János, aki az előző önkormányzati választáson 4 százalékot ért el, azonban kevésbé valószínű, hogy érdemben rontaná a hat párt által támogatott jelölt esélyeit. Karsay 2014-ben 48 százalékkal nyert, ettől az ellenzéki jelöltek együttes támogatottsága kevesebb mint 1 százalékponttal maradt el. A mostani választáson hasonlóan szoros eredmény születet. A 2018-as országgyűlési választásokon és a 2019-es EP választáson is jobb eredményt értek el a kerületben az ellenzéki pártok összesítve, mint a kormánypártok, azonban 2018-ban 13 százalék, 2019-ben csak 4 százalék volt az előny, és az EP választáson a Fidesz-KDNP öt legerősebb kerületének egyike volt a XXII. kerület.

ÖSSZEGRZÉS

Budapest minden választáson az ellenzéki oldal legkedvezőbb területeként van számon tartva, ugyanakkor a budai kerületekről gyakran a politikusok és a szavazók is idő előtt lemondanak. Miközben természetesen a budai oldal nagyrésze az átlagnál jobboldalibb, konzervatívabb, az ellenzék helyzete korántsem reménytelen. Ahogy Budapest egészére, úgy ezekre a kerületekre is igaz, hogy a 2018-as és a 2019-es

választásokon többségben voltak az ellenzéki szavazók. Miközben a hivatalban lévő, most újrainduló polgármesterek népszerűsége meghaladhatja a Fidesz-KDNP adott kerületi támogatottságát, az ellenzéki együttműködés léte és a 2014-esnél jóval intenzívebb kampány miatt ezen polgármesteri versenyek sorsa korántsem lefutott.